

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ФУНДАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасна концепція філософії економіки, ввібрала в себе, як надбання минулого, так і багатогранність сучасного, пройшовши довгий шлях еволюції бачення від найпростіших товарообмінних операцій до складних логістичних утворень просування матеріальних потоків.

«Фундаментальність філософії економіки окреслена, насамперед, тим, що вона, розкриваючи сутність, сенс і цінності процесів виробництва, обміну, розподілу і споживання, функціонує у якості органічної єдності наступних «пар»: філософія натурального виробництва – філософія товарного виробництва; філософія планової організації економіки – філософія ринку; філософія господарства – філософія бізнесу» [6, с. 149]. Отже, філософія економіки у сучасному її баченні, вмішує складні ієрархічні процеси, «сукупність узгоджених смислів, цінностей і цілей... мотиваційних установок», а також суб'єктів які беруть у ньому участь. «Визначальним фактором розвитку господарського життя в історії є поступове господарське об'єднання людства, перетворення господарської діяльності з приватної справи обмежених груп осіб у справу всього людства» [2, с. 725].

Моральні, духовні та матеріальні аспекти економіки мають гармонійно поєднуватися у системі ведення бізнесу та її принципах, будуючи таким чином відповідність вимог суспільства та економічних тенденцій (рис. 1).

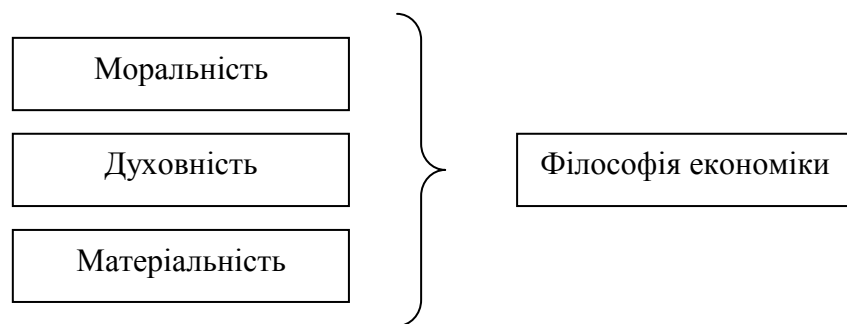

Рис. 1. Складові структури філософії економіки

Розвиток економіки, в глобальному розумінні цього значення, безумовно створює базис для підняття різних сфер суспільного життя. «Тобто можна стверджувати, що не лише досягнення основних цілей людського розвитку базується на економічному зростанні, але і останнє, у свою чергу, залежить від соціальних, демографічних, культурних, політичних, екологічних факторів [5, с.23].

Духовні та моральні сторони економіки висвітлюють Ю.Ю. Бродецька, В.П. Капітон, А.А. Покотілов, А.М. Міняйло, М.Б. Шулевський, С.Г. Кара-Мурза, Н.В. Щубелка та інші. Так, в монографії «Метафізика економіки» досліджено, що «філософія економіки – це сфера досліджень, спрямованих на осмислення і розуміння основ економічного життя як однієї з найважливіших сфер людського життя і суспільства. Спираючись на філософські категорії і принципи, вона виявляє сутнісні аспекти економічних явищ і процесів. Філософський підхід до економічного життя передбачає висвітлення фундаментальних тенденцій і закономірностей відношень людини з природою, а також відношення людини до людини в процесі трудової діяльності» [1, с. 85].

Історично склалися типи економічного пізнання, серед яких: античний, середньовічний, модерний (табл. 1).

Таблиця 1

Погляди мислителів за типами економічного пізнання

Типи економічного пізнання	Філософські погляди
Античний	К. Ясперс пише: "В грецькому мисленні відповідь на поставлене запитання дається в результаті переконаності в її прийнятності, в сучасному — на основі дослідів і прогресуючого спостереження. В мисленні древніх уже прості роздуми називаються дослідженням, в сучасному — дослідження має бути діяльністю"
Середньовічний	Гроші, Фома Аквінський вважає «...важливою мірою матеріального життя в торгівлі і обігу, подібно тому як милостиня – краща міра духовного», тобто визначає дві їх функції – міри вартості і засобу обігу
Модерний	Л. І. Абалкін розмежовує економічну теорію й масове, типове економічне мислення, що визначає поведінку мас, підготовку і прийняття управлінських рішень. Економічна теорія формує теоретичні основи науки, аналіз досліджуваних закономірностей, фундаментальні принципи і підходи. У цьому віддзеркалюється змістова частина самої науки. Інша грань пов'язана з розумінням економічного мислення як масово поширеного, що має вплив на суспільну свідомість через систему освіти й засоби масової інформації, таку, що визначає дії представників владних структур, розробку стратегічних і тактичних рішень. Природно, що вирішальну відповідальність при цьому несуть ті структури, через які впроваджуються елементи масового економічного мислення.

Базою розвитку філософії економіки, можна вважати набуття різних форм суспільно-економічними відносинами, які розширюючись охоплюють всі сфери господарювання: від державного до індивідуального, тобто «суспільно-економічні відносини, які, як це доведено теоретично і підтверджено експериментально, породжують людину і суспільство» [3, с.110-115].

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д. Метафізика економіки / Базилевич В. Д., Ільїн В. В. – К.: Знання, 2007. – 718 с.
2. Булгаков С.П. Розмисли. Творча спадщина у контексті ХХІ століття / за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – 903 с.
3. Гриценко А.А. Развитие форм обмена, стоимости и денег. – К.: «Основа», 2005. – 192 с.
4. Глушко Т. П. Філософія економіки: структурно-методологічний аналіз: дис. к.ф.н.: 09.00.03 / Глушко Т. П. – К.: 2006. – 182 с.
5. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір/ За ред. Е. М. Лібанової. — К.: Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. — 316 с.
6. Приятельчук А. О. Особливості філософського забезпечення розвитку змісту економічних категорій // Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2005. - № 5. – С. 148-155.